

of education; formation of academic integrity of the heads of educational institutions for effective management of the quality of education in general secondary education institutions (GSEI); improvement of professional (managerial) competence of the heads of GSEI; the organization of professional interaction and cooperation of the heads of GSEI from various districts and territorial communities of the region; creation of safe working and learning conditions for participants in the educational process in accordance with current legislative and regulatory acts. Based on the results of participation in the regional school «Proactive leader – quality education», the heads of educational institutions gained knowledge and understanding of the regulatory, legal, scientific and organizational principles of the state policy on ensuring the quality of education and educational activities of educational institutions, as well as the content characteristics of the system of ensuring the quality of education and its components, the main directions and procedures of the comprehensive self-assessment of the educational institution, requirements for ensuring the openness and transparency of the educational institution. They improved skills: to develop the internal system of ensuring the quality of education taking into account the characteristics of the educational institution; to carry out the procedure of self-evaluation of the work of the educational institution in accordance with the requirements/rules of the organization of educational and management processes of the educational institution and the internal system of ensuring the quality of education; to identify problematic issues during self-evaluation and to find ways to solve them solution; to carry out self-educational activities in the conditions of self-assessment of educational and management processes of the institution of general secondary education.

It has also been proven that a proactive school manager acts as a leader in self-assessment procedures, which provides the educational institution with the personal responsibility of each participant in the educational process for their own life and development, an effective personnel management method and a quick response to changes.

Key words: proactivity, proactive leader, self-assessment, self-assessment of an educational institution, quality of education.

Дата надходження до редакції: 02 грудня 2022 р.

© Воронова С. В., Кравченко Н. О., Лойтаренко О. П., 2023

УДК 373.3.091

Гарачук Тетяна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, в. о. доцента
кафедри дошкільної і початкової освіти

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-2019-8515>

ТЕМАТИЧНІ ДІАГНОСТУВАЛЬНІ РОБОТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА УКЛАДАННЯ

Анотація. У статті на основі аналізу психолого-педагогічних, наукових, фахових та методичних літературних джерел розглянуто сутність та особливості проведення тематичних діагностувальних робіт в освітньому просторі Нової української школи. Досліджено думки науковців щодо сутності даного поняття, проаналізовано роль та завдання тематичних діагностувальних робіт, форми та типи завдань відносно окремих освітніх галузей, встановлено рекомендовану періодичність та кількість таких робіт тощо. Висвітлено специфіку проведення та оцінювання тематичних діагностувальних робіт, показано роль оцінювальних суджень та зворотного зв'язку при оцінюванні результатів навчання школярів.

Ключові слова: нова українська школа, формувальне оцінювання, результати навчання учнів, тематична діагностувальна робота, критерії оцінювання, оцінювальне судження.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Упровадження концепції Нової української школи в освітню систему України обумовлює зміну мети і змісту освіти, побудованого на засадах компетентнісного, інтегрованого, діяльнісного та тематичного підходів. Метою початкової освіти, за Державним стандартом початкової освіти, «є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості» (Державний стандарт початкової освіти, (2018)). Важливим елементом освітнього процесу НУШ є система оцінювання результатів навчання учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні аспекти процесу оцінювання для навчання

та розвитку закладу освіти студіювали Б. Бович, Дж. Вілмут, Д. Гопкінз, М. Зельман, О. Локшина, Н. Софій, О. Щербак та ін. Особливості контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи на засадах компетентнісного підходу розглядали Т. Байбара, Н. Бібік, М. Вашуленко, Т. Канівець, С. Мельник, О. Онопрієнко, О. Полякова, О. Савченко, С. Скворцова та ін. Теорію і практику формуального оцінювання досліджували Н. Бакуліна, О. Барна, Н. Богданець-Білоskalенко, В. Вембер, О. Гезей, Л. Кабан, І. Коберник, Н. Кравець, Н. Морзе, Л. Покроєва, Д. Ротфорт, О. Фідкевич та ін.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи наукові позиції дослідників зауважимо, що проблема укладання, організації, проведення та оцінювання тематичних діагностувальних робіт в освітньому просторі Нової української школи залишається недостатньо дослідженою.

Мета та постановка завдання. Відтак, вважаємо за доцільне переглянути специфіку оцінювання навчальних досягнень учнів молодшого шкільного віку та визначити особливості проведення тематичних діагностувальних робіт в сучасній початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Як зазначено у концепції Нової української школи, «буде запроваджено формувальне оцінювання; найважливіше завдання вчителя – підтримувати в кожному учневі впевненість і мотивацію до пізнання» (Концепція Нової української школи, 2016). Наголошено, що оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється відповідно до циклів навчання (1-2 та 3-4 класи) із обов'язковим урахуванням вікових й індивідуальних особливостей школярів та сприяє усуненню розбіжностей у навчальних досягненнях, зумовлених готовністю до отримання освіти (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Як уважає О. Фідкевич та Н. Богданець-Білоskalенко, упровадження формуального оцінювання – це «процес, під час якого вчителі, учні та батьки мають докласти певних зусиль для взаємодії», а результатом є «успішність учня, зростання професійної майстерності вчителя, гармонійні стосунки батьків із дітьми» (Фідкевич&Богданець-Білоskalенко, 2020, с. 14). Все це можливо за дотримання повної синергії всіх учасників освітнього процесу, де активність учителя повинна бути спрямовальною (Фідкевич & Богданець-Білоskalенко, 2020, с. 14).

Дослідниці наголошують, що процес упровадження формуального оцінювання в початковій школі потребує унормованих та систематизованих знань щодо його цілей, змісту, специфіки застосування та принципів використання:

- формувальне оцінювання доцільно впроваджувати системно та комплексно;
- формувальне оцінювання – це цілісна технологія, метою якої є створення придатних умов для розвитку школярів, формування у них ключових, предметних компетентностей та наскрізних умінь;
- формувальне оцінювання потребує розроблених та виважених критеріїв до кожного виду навчальної діяльності учнів;
- формуальному оцінюванню притаманне систематичне діагностування навчальних досягнень школярів на кожному етапі навчання;
- спостерігається постійне відзначення успіхів дитини, наголошення на сильних сторонах, відвертання страху помилитися і, як наслідок, упевненість у собі та власних діях;
- відбувається зміна ролі учнів: від пасивного сприймання навчального матеріалу до активного та енергійного учасника освітнього процесу (Фідкевич & Богданець-Білоskalенко, 2020).

Д. Ротфорт та О. Гезей наголошують, що формувальне оцінювання має сприяти формуванню та розвитку в учнів віри у себе та власні сили, розвитку мотивації та бажання досягати успіху, подоланню труднощів у навчанні, формуванню самостійності, ініціативності та об'єктивної самооцінки (Ротфорт & Гезей, 2020, с. 36).

Заслуговує на увагу тлумачення О. Онопрієнко, яка підкреслює, що формувальне оцінювання – це «інтерактивне оцінювання прогресу в навчальній діяльності здобувачів освіти, що дає змогу діагностувати досягнення на кожному етапі процесу навчання» (Онопрієнко, 2021, с. 205). Дослідницею зауважено, що переважно формувальне оцінювання варто розглядати як двосторонню взаємодію, діяльність учителя та учнів, що систематично та регулярно надають інформацію про справжню ситуацію учіння (Онопрієнко, 2021, с. 205).

Ми тлумачимо формувальне оцінювання як форму оцінювання, яка заснована на поставлених цілях, ціннісне для вчителів та учнів, забезпечує тісний зв'язок із майбутнім та є виключно позитивним (Гарачук, 2021).

Саме тому, починаючи з початкової школи, вкрай актуально формувати та розвивати в учнів бажання вчитися, формулювати цілі власного навчання та результати діяльності, свідомо відноситися до навчання, бути самостійним, відповідальним та ініціативним, працювати в групах та спільнотах, здійснювати адекватне самооцінювання своєї діяльності тощо.

У контексті дослідження заслуговує на увагу наказ Міністерства освіти і науки від 13.07.2021 року № 813, у якому зазначено, що «у межах формульованого оцінювання за результатами опанування певної програмової теми/частини теми/кількох тем чи розділу протягом навчального року рекомендуємо проводити тематичні діагностувальні роботи» (Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, 2021, с. 8).

Зазначимо, що тематичну діагностувальну роботу переважно трактують як засіб зворотного зв'язку щодо оволодіння часткою очікуваних/обов'язкових результатів навчання учнів для моніторингу, регулювання, вивчення динаміки чи корекції освітнього процесу.

Тематичні діагностувальні роботи рекомендовано проводити:

- з метою моніторингу процесу оволодіння певною, визначеною частиною навчального матеріалу відповідно до очікуваних результатів навчання;

- для діагностики труднощів в навчальній діяльності школярів, корекції освітнього процесу та внесення необхідних корективів для усунення виявлених недоліків;

- з метою передбачення результатів навчання та поліпшення змісту й методики навчання на наступних етапах (Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, 2021).

Підкреслимо, що змістовим наповненням тематичних діагностувальних робіт є розроблений комплекс завдань з різноманітними рівнями реалізації навчальної діяльності учнів. Згідно отриманих результатів можна побачити об'єктивні відомості щодо досягнення очікуваних результатів на певному проміжку навчання.

Рекомендовано обсяг завдань та роботи, в цілому, формулювати відповідно до вікових, фізіологічних та психологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку. Діагностувальна робота повинна бути розрахована на одну академічну годину, а змістове наповнення завдань та види навчальної діяльності учнів доцільно обирати з чітким урахуванням особливостей навчального предмету та ступеня готовності школярів до виконання завдань. Так, завдання для діагностувальних робіт можуть мати різні форми виконання: усне виконання роботи (переказ, читання, усне висловлювання тощо); письмове виконання роботи (диктант, твір, есе, письмова робота, письмове тестове завдання тощо); практична робота (дослід, експеримент, виконання практичної роботи тощо); завдання, виконані за допомогою цифрових інструментів навчання тощо.

Наголосимо, що тематичні діагностувальні роботи рекомендовано виконувати з мовно-літературної, математичної освітніх галузей та інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Відтак, з мовно-літературної освітньої галузі доцільно використовувати роботи на всі види мовленнєвої діяльності в залежності від класу: аудіювання, читання, говоріння, письмо. З математичної освітньої галузі діагностувальні роботи повинні містити різноманітні типи та види завдань на діагностику сформованих умінь та навичок, відповідно до очікуваних результатів навчання. Практикується, впродовж року, проводити одну діагностувальну роботу на виявлення сформованих навичок, саме, усних обчислень. Здебільшого така робота оформлюється у вигляді тестів різних типів і може охоплювати різні змістові розділи навчальної програми з математики. В інтегрованому курсі «Я досліджую світ» діагностувальна робота має охоплювати зміст усіх освітніх галузей (природнична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична тощо) та може містити завдання, оформлені у вигляді тестів (закритого і відкритого типів), практичних (опис дослідів та експериментів, робота з картою та планом, активності з приладами та моделями) й графічних робіт (тлумачення схем, таблиць, моделей, макетів, схематичних малюнків тощо).

Варто підкреслити, що за наказом МОН від 13.07.2021 року № 813 періодичність та кількість тематичних діагностувальних робіт має установити сам учитель під час розробки та складання календарно-тематичного планування, т.б. це – академічна свобода педагога. Відтак, варто враховувати вікові та психологічні особливості молодших школярів, специфіку навчального предмету, особливості вивчення певної теми і кількість годин, обов'язкові та очікувані результати вивчення певної теми тощо. Однак, пропонується проводити діагностувальні роботи через кожні 16-20 годин вивчення навчального матеріалу (Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, 2021, с. 10).

Варто також зважувати на розклад уроків та планувати не більше однієї діагностувальної роботи на день. Зауважимо, якщо здобувач освіти був відсутній у день написання роботи, він не пише / перескладає / складає діагностувальну роботу у наступні дні.

Доцільним виникає питання щодо оцінювання тематичних діагностувальних робіт. Підкреслимо, що у Новій українській школі результатом оцінювання діагностувальних робіт є оцінювальні судження вчителя про сформованість кожного результату навчання, який діагностується. Наголошено, «оскільки тематична діагностувальна робота може містити завдання різних рівнів реалізації навчальної

діяльності, то для формулювання оцінювального судження рекомендуємо характеристику результату навчання співвідносити з орієнтовними рамками оцінювання з урахуванням видів діяльності, водночас рівня результату навчання учня не визначати» (Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, 2021, с.10).

Оцінювальні судження педагога доцільно розміщати у зошитах для діагностувальних робіт чи на аркушах безпосереднього виконання роботи, повідомляти учням та батькам / особам, які їх заміщують. Розширений зворотній зв'язок чи повну характеристику роботи слід надавати учневі в індивідуальній формі для усунення подальших прогалин чи корекції індивідуальної траєкторії розвитку дитини.

Слід зауважити, що наступний урок доцільно організувати та провести для аналізу результатів тематичної діагностувальної роботи: встановлення зворотного зв'язку від учителя, обговорення прогресу дитини відносно попередніх результатів, аналізі помилок, утруднень, неточностей у роботі та створення умов для їх усунення тощо. Така спеціально організована робота вчителя може мати різні форми (індивідуальна, групова, фронтальна) в залежності від кількості неточностей чи упущень, готовності молодшого школяра працювати над власними помилками та бажанням педагога створити ситуацію успіху, скерувати учня на власний саморозвиток та самовдосконалення.

Доцільною та раціональною є рекомендація педагогу щодо детального аналізу результатів тематичної діагностувальної роботи у зручний для вчителя спосіб. Таку діяльність варто здійснювати для підготовки до наступної роботи, систематизації та узагальнення виявлених помилок та утруднень, планування змісту й форм подальшої роботи з учнями з метою покращення отриманих результатів навчання (Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, 2021, с. 11).

Зазначено, що форму такого аналізу вчитель обирає/розробляє/удосконалює самостійно, це практичний, необхідний для нього матеріал, який не підлягає оформленню за певними поданими зразками (Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, 2021, с. 11).

Висновимо, тематичні діагностувальні роботи є основою для вдосконалення освітнього процесу в початковій школі, підґрунтям для поліпшення роботи з формування та розвитку ключових й предметних компетентностей, причиною для удосконалення роботи з розвитку наскрізних умінь школярів.

З метою обізнаності та оперування інформацією про сутність та особливості тематичних діагностувальних робіт було проведено опитування вчителів початкових класів. Опитування було проведено на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» під час очної форми навчання в режимі on-line курсу «Формувальне оцінювання в початковій школі: техніки та інструменти». У дослідженні взяло участь 29 учителів початкових класів м. Одеси та Одеської області.

На питання щодо відношення педагогів до формувального оцінювання як чинника модернізації освітнього процесу в НУШ, 65% вчителів надали ствердну відповідь, 15% опитаних не орієнтуються у даному питанні, а 20% – продемонстрували власне негативне відношення. На питання «Схарактеризуйте сутність та значення тематичної діагностувальної роботи в освітньому процесі початкової школи» 58% респондентів змогли чітко та впевнено дати визначення та схарактеризувати роль тематичної діагностувальної роботи в освітньому процесі початкової школи, 25% – плутаються та взаємозаміняють основні поняття, 17% педагогів не орієнтуються в питанні. Стосовно алгоритму розробки та проведення тематичної діагностувальної роботи 51% вчителів початкових класів зможуть впевнено розробити та провести роботу, 29% педагогів мають певні сумніви та ряд питань, 20% – не зможуть без допомоги методиста/колег/літературних джерел/Інтернет-мережі розробити та провести тематичну діагностувальну роботу у своєму класі. Наступне питання стосувалося особливостей та специфіки формулювання завдань роботи відповідно до кожної освітньої галузі початкової школи. Так, 55% педагогів змогли виокремити види та типи завдань відповідно до кожної освітньої галузі (мовно-літературна, математична, природнича, соціальна та здоров'язбережувальна, громадянська та історична), 24% – відчували певні труднощі та демонстрували суттєві помилки у формулюванні завдань, 21% учителів майже не орієнтуються у даному питанні. На питання «Розкрийте процедуру оцінювання тематичної діагностувальної роботи в початковій школі» 34% опитаних чітко та впевнено описали процес оцінювання результатів виконання роботи, 34% – допустили незначні помилки та продемонстрували певні труднощі під час оцінювання, 32% респондентів не орієнтуються в процесі оцінювання результатів навчання школярів. На останок, було запропоновано сформулювати питання та пропозиції, які виникають під час розробки, організації, проведення та оцінювання тематичних діагностувальних робіт. Учителі початкових класів переважно

запитували: «Як правильно фіксувати результати виконання тематичної діагностувальної роботи?», «Як аналізувати, інтерпретувати та використовувати результати роботи?», «Як розробити правильні критерії до завдань тематичної діагностувальної роботи?», «Як формулювати коректні оцінювальні судження?», «Якими літературними джерелами користуватися при розробці тематичних діагностувальних робіт?», «Як проводити тематичну діагностувальну роботу в умовах дистанційного навчання?» тощо. Щодо пропозицій висловлено наступне «розробити методичні рекомендації з розробки та оцінювання тематичних діагностувальних робіт», «провести майстер клас з розробки інструментарію формувального оцінювання навчальних досягнень школярів», «надати банк орієнтовних тематичних діагностувальних робіт з освітніх галузей початкової школи» тощо.

Висновки. За результати опитування висновимо, переважна більшість учителів початкових класів орієнтується у сутності, значенні, особливостях укладання, проведенні та оцінюванні результатів тематичної діагностувальної роботи. На нашу думку, це зумовлено тим, що вчительство активно відвідує курси підвищення кваліфікації, систематично бере участь у різноманітних тренінгах, майстер класах, засіданнях педагогічних студій та працює самостійно із методичними літературними джерелами. Однак, помічено, що окремі категорії педагогів все ще потребують роз'яснювальної роботи щодо особливостей розробки та оцінювання тематичних діагностувальних робіт, систематичних індивідуальних консультацій, спеціально організованих заходів з обміну досвідом, проходження курсів підвищення курсів підвищення кваліфікації з даної проблематики, постійної супервізійної та інтервізійної роботи тощо.

Перспективу подальших розвідок вбачаємо в опрацюванні та висвітленні проблеми розробки критеріїв для коректного та правильного укладання й оцінювання тематичних діагностувальних робіт в освітньому процесі Нової української школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарачук, Т. В. (2021). Контрольно-оцінювальна діяльність молодших школярів у контексті Нової української школи. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки*, 1 (37), 58-66. <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-1-09>.
2. Наказ Міністерства освіти і науки «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти» № 813 (2021). <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoi-serednoyi-osviti>.
3. Онопрієнко, О. В. (2021). *Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи*. Ранок.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Державний стандарт початкової освіти» № 87 (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text>.
5. Рішення колегії МОН «Концепція Нової української школи» (2016). <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
6. Ротфорт, Д. В., & Гезей, О. М. (2020). *Нова українська школа : теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти*. Ранок.
7. Фідкевич, О. Л., & Богданець-Білокаленко Н. І. (2020). *Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти*. Генеза.

REFERENCES

1. Harachuk, T. V. (2021). Kontrolno-otsiniuvalna diialnist molodshykh shkoliariv u konteksti Novoi ukrainskoi shkoly. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedagogichni nauky*, 1 (37), 58-66. <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-1-09>
2. Nakaz Ministerstva osvity i nauky «Pro zatverdzhennya metodychnykh rekomendatsii shchodo otsiniuvannya rezultativ navchannya uchniv 1-4 klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity» № 813 (2021). [https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodychnykh rekomendatsii shchodo otsiniuvannya rezultativ navchannya uchniv 1-4 klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity](https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoi-serednoyi-osviti)
3. Onopriienko, O. V. (2021). *Nova ukrainska shkola: innovatsiina systema otsiniuvannya rezultativ navchannya uchniv pochatkovoї shkoly*. Ranok.
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity» № 87 (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text>
5. Rishennia kolehii MON «Kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly» (2016). <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
6. Rotfort, D. V., & Hezei, O. M. (2020). *Nova ukrainska shkola : teoriia i praktyka formuvalnoho otsiniuvannya u 3-4 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Ranok.
7. Fidkevych, O. L., & Bohdanets-Biloskalenko N. I. (2020). *Nova ukrainska shkola: teoriia i praktyka formuvalnoho otsiniuvannya u 3-4 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Geneza.

Tetiana Harachuk,
Candidate of Pedagogical Sciences,
acting Associate Professor of the Department of Preschool and Primary Education
of Odessa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-2019-8515>

THEMATIC DIAGNOSTIC WORKS IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL: THE ESSENCE AND SPECIFICITY OF IMPLEMENTATION

Abstract. *The opinions of researchers regarding formative assessment as a factor in the modernization of the educational process in primary school are analyzed. Given its own interpretation, formative assessment is considered by as a form of assessment that is based on set goals, valuable for teachers and pupils, provides a close connection with the future and is exclusively positive.*

Regulatory documents and opinions of scientists regarding the essence of the concept of «thematic diagnostic work» were analyzed. Thematic diagnostic work is mainly interpreted as a means of feedback regarding the mastery of part of the expected/mandatory learning outcomes of pupils for monitoring, regulation, studying the dynamics or correction of the educational process.

In the context of the study, the role and task of thematic diagnostic works, the content, volume, forms and types of tasks in relation to individual educational fields were considered, the recommended frequency and number of such works were established. The specifics of conducting and evaluating thematic diagnostic works are highlighted, the role of evaluative judgments and feedback in evaluating the results of schoolchildren is shown.

A survey of primary school teachers was conducted in order to gain awareness and use information about the essence and features of thematic diagnostic works. The survey was conducted on the basis of Odessa Regional Academy of In-Service Education during face-to-face training in the on-line mode of the course «Formative assessment in primary school: techniques and tools». For survey results, the vast majority of primary school teachers are oriented in the essence, meaning, features of compiling, conducting and evaluating the results of the thematic diagnostic work. In our opinion, this is due to the fact that teachers actively attend professional development courses, systematically participate in various trainings, master classes, meetings of pedagogical studios and work independently with methodical literary sources. However, it was noticed that certain categories of teachers still need explanatory work regarding the specifics of the development and evaluation of thematic diagnostic works, systematic individual consultations, specially organized events for the exchange of experience, passing courses for improving the qualifications of this issue, constant supervisory and introspective work etc.

Key words: *New Ukrainian school, formative assessment, pupils learning outcomes, thematic diagnostic work, assessment criteria, assessment judgment.*

Дата надходження до редакції: 5 січня 2023 р.

© Гарачук Т. В., 2023

УДК 37.013.21

Гриньова Марія Василівна,
здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії,
методистка науково-методичної лабораторії управлінської діяльності та забезпечення якості освіти
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-1308-2634>

ПАРТИСИПАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИХОВАННЯ ЛІДЕРІВ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ШКІЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Анотація. *У статті проаналізовано сучасний стан шкільної практики реалізації партисипативного підходу до виховання лідерів. Сфокусовано увагу на важливості професійного розвитку педагогічних працівників задля організації взаємодії, комунікації і кооперації між учасниками освітнього процесу на партнерських засадах та розширення сфер і рівнів партисипації учнів у школі. Наголошено на високому потенціалі неформальної освіти дітей та дорослих щодо сприяння впровадженню в шкільну практику партисипативного підходу до виховання лідерів. Встановлено необхідність пошуку нових релевантних до сучасних процесів діджиталізації освіти та суспільства технологій реалізації партисипативного підходу до виховання лідерів. Окреслено перспективи*